

Quod si neq̄ ita est, neq̄ ita esse admiserit respondens,
 omnino nulla fiet ratiocinatio, nec reuera, nec quod ad
 hunc quidem attinet qui interrogatur. Simili igitur mo-
 do, & hic quoq̄ oporteret verbū illud, lapidē, nominatiuū
 significare. Quod si nec ita sit, neq̄ ita esse dederit respō-
 des omnino illi cōclusioni nullus est locus: speciē autē ali-
 quā ex eo accipit, quod qui sunt reipsa dissimiles nomi-
 nis casus, similes esse videntur. Quid? nonne hac vere di-
 cetur esse illud ipsum quod tu eam esse dicis? Atqui tu
 hanc parmā esse dicis: est igitur hac parmā. An hoc mo-
 do nil confectum est. Certe. Nā, hac, non parmā in accu-
 satiuo sibi iungit, sed in nominatiuo parma, hanc autē,
 parmā indicat in accusatiuo. In hac quoq̄ simile vitium
 est, nōne hic est illud ipsum quod tu eum esse dicis? tu au-
 tem Cleonē esse dicis, Est igitur hic Cleonem. Neq̄ enī
 articulus, hic, Cleonem in accusatiuo sibi iūgere debuit,
 quippe cum in prima interrogatione dictum sit, quē tu
 esse dicis hic est, non autem hunc est. Neq̄ enim qui hoc
 modo dixisset latine fuisset locutus. Nonne scis tu illud?
 Est autem illud lapis, scis igitur lapis. An pronomen, il-
 lud, non eodem modo sumitur in priore propositione, scis
 ne illud? atq̄ in posteriori, Est autem illud lapis? profecto
 in priore accusatiuus erat, in posteriore nominatiuus. nō-
 ne hoc scis cuius tu habes scientiam? Habes autē lapidis
 scientiam, scis igitur lapidis. An illud, hoc, demonstrat

lapidem in accusatiuo, huius autē lapidis in genitiuo?
 At qui concessum est cuius habes scientiam, hoc te scire,
 in accusatiuo, non huius in genitiuo. Quare concluden-
 dum fuit, scis igitur lapidē, non lapidis. Quod igitur hu-
 iusmodi captionibus nō cōcludatur solæcismus, sed vide-
 atur modo concludi, & quomodo ys occurrendū sit, ex ys
 quæ sunt a nobis exposita plane intelligi potest. Illud au-
 tem hoc loco nobis intelligendum est, nō esse vnius generis
 omnes captiones, sed nōnullas esse in quibus facile sit cau-
 sam captionis perspicere, nōnullas ī quibus difficile: idq̄
 dico vsuuenire etiam in ys quæ sunt eiusdem generis, nā
 eiusdem generis appellandæ sunt, quæ ex eodem loco du-
 cūtur. Ac eadē quidē captio alijs ex genere earū esse vide-
 tur quæ ex verbis ducuntur, alijs ex alio genere. Id quod
 propterea fit quia vt quæq̄ res varie cōmutatur, ita non
 æque semper solet esse perspicua. Quemadmodū igitur
 inter eas quæ ex homonymia ducūtur (qui certe locus est
 omnium vnde oriuntur fallaces conclusiones vulgarissi-
 mus) quædam sunt quæ cuius etiam imperito sunt aper-
 tæ: adeoq̄ ridiculæ et leues captiones, ex verbo propemodū
 omnes eruuntur, cuiusmodi sūt ista. Vir ferebat per sca-
 las διφρα. Et Quo properatis? περὶ τῆν κερδαίαν. Et vtra bo-
 num ante pariet? neutra sed retro vtraq̄. Nunquid pu-
 rus est Boreas? non sed ī purus qui mendicos æque & mer-
 catores interficit. Nunquid εὐαρχος ille est? nō, sed Ἀπολ

lonides. Eodem plane modo ex alijs locis huiusmodi non
 nulla per faciles ducuntur conclusiunculae. Sed etiam
 sunt alia, quae vel doctissimos quosq; impediunt. Id quod
 eo argumento intelligi potest, quod inter se de nominum
 significationibus saepe dissentire docti homines conspici
 untur. Verbi gratia, utrum eodem semper modo accipiā
 tur vnum, et, ens, an alio atq; alio, parum inter doctos cō
 uenit. Quibusdam enim visum est nullam inesse in ijs
 verbis, vnum, & ens, ambiguitatem. Alij ex eo dissoluūt
 ratios Parmenidis & Zenonis, qd' ens & vnū multipli
 citer dicuntur. Nec secus fit in captionibus quae ex accide
 te alijsq; locis eruuntur; nā in ijs quoq; alia facile alia dif
 ficile perspiciuntur. Atq; nosse ex quo genere sit quaeq;
 & utrum reprehensionis vim habeat an minus non est pa
 riter in omnibus manifestum. Porro autem acuta argu
 taq; captio appellari solet, quae multū in animo relinquit
 dubitationis. Ea enim est quae acrius pungit mordetq;
 Ambigendi autem duplex est causa: Una, quae locū ha
 bet in ijs quae concludendi vim necessariam habent, cum
 dubitatur vtra assumptionum neganda sit. Altera, quae
 propria est fallaciarum cōtentiosarumq; cōclusionum, cū
 de ratione indicandi vitij, eiusq; quod plus acceptum est
 quā oportuit ad necessariam cōclusionem, ambigitur.
 Itaq; inter eas quae necessario cōcludūt, vt quaeq; est acu
 tissima, ita plurimū adfert dubitationis. Est autem illa

acutissima ratiocinatio quæ ex ijs quæ sunt quam maxime probabilia, aliquid aut probat, aut refutat, quod est maxime probabile. Nam cum illa vna sit ratiocinatio, accepto disparato cōclusionis cum altera sumptionum, semper necessario quod volet concludet: quandoquidem necesse sit, vt ex æque probabilibus, hac ratiōe, semper quod æque probabile est aut confirmetur, aut refutetur: qua ratiōe efficitur vt ambigere hoc in loco necesse sit. Est igitur illa imprimis & maxime arguta, qua pariter a cōclusionē & a sumptionibus adfert dubitationem. Secundo loco, qua ab vtriusq; sumptionibus æqualem relinquit, vtra negāda sit, dubitationē. Cum enim sit altera negāda, vtra tandem ea sit non est facile decernere. Inter eas autē quæ fallaces & contētiosæ sunt, illa primo loco acuta censenda est in qua non statim apparet sit ne consecutio necessaria nec ne, & vtrum sit ea dissoluenda negando falsam aliquam quæ sumpta sit propositionem, an distinguendo. Secundo loco numerabitur quæ id quidem minime habet dubium, vtrum sit negando, an distinguendo soluēda, sed tamen quænam ex omnibus interrogationibus sit neganda, & quæ distinguēda, an scilicet quæ complexionis loco accipitur, an ex sumptionibus aliqua, non satis intelligitur. Interdū igitur argumentatio forma vitiosa, inepta est ac ridicula nimirum quando sumptiones valde incredibiles sunt aut falsæ, interdum mini-

mè contēnenda est. Quando enim in argumentatione desideratur talis aliqua interrogatio, ex qua potissimū argumenti vis duci debuit, qui illam non sumpsit, rem tamen quasi ratiocinatione concludit, is ineptā omnino ratiocinationem facit. Sin quod prætermissum est, ex genere est eorum, quæ extrinsecus ad rem valent, non continuo illa argumentatio a spernanda est: quin argumentatio bona est, culpa autem omnis est penes eum, qui non rectè interrogavit. Sicut autem argumenta varijs modis dissoluntur: vno modo, vt ad ipsam argumentationem pertineat solutio: altero, vt ad interrogantem atque adeò ad ipsam interrogandi rationem: tertio, vt ad neutrum conferatur: ita etiam tribus modis tractantur interrogationibus argumenta: vno modo, vt ad id, quod propositum est, omnes tuas rationes conferas: altero, vt respondentem persequaris: tertio, vt disputando rationem habeas temporis: quod postremū tum euenit cum plus temporis desideratur ad refutandam solutionem, quam dedit aduersarius; quàm patitur spatium temporis, quod ad disputandum concessum est. Atque illa quidem omnia hætenus exposita sunt, ex quot, quibusque locis ducuntur omnes, captiosæ conclusiones, quæ solent inter disputandum incidere: deinde quo modo sit mendacij arguendus aduersarius, & quibus rationibus eò perducendus, vt paradoxa aliqua dicere videatur: tū quibus ex causis potissimū

nascatur solæcismus: mox quo modo interrogādū esset,
 quæq̄ esset interrogationum collocatio: deinde quisnam
 esset vsus tractationis huiusmodi sophisticarum captio-
 num: postremò quæ in vniuersum esset ratio responden-
 di, & quo modo singula rationes, & syllogismi dissoluen-
 di essent. Nunc reliquum est, vt postquam à capite repe-
 tierimus institutum nostrum, de eoq̄ pauca dixerimus,
 finem huic disputationi imponamus. Hoc igitur à prin-
 cipio diximus, fuisse nostrum institutum, vt inuenire-
 mus facultatem quandam differendi, de quacunque re
 proposita ex ijs, quæ essent in re proposita quàm maxi-
 mè probabilia. Est enim hoc officium dialectices, tum
 eius, quæ per se dicitur, tum eius, quæ intentando & ex-
 periundo cernitur. Sed quoniam par est, sic esse hac arte
 instructum dialecticum (ne quæ in re hac ars Sophisti-
 ca, cui finitima est, cedat) vt non modò experiundi cau-
 sa probabiliter alterum interrogare possit, sed etiam vt
 scientiam rei præ se ferat: propterea non tantum illud,
 quod modò dictum est, posuimus huius artis officium,
 quod in exigenda ab altero ratione cernitur, sed etiam
 in eo, vt si quando à nobis exigatur ratio de eo, quod de-
 fendendum in disputatione suscepimus, constantissimè
 ac sine vlla repugnantia tueamur: idq̄ ex ijs, quæ sunt
 quàm maximè probabilia. Cur autem id etiam partem
 muneris dialectici fecerim, paulo ante rationem subie-
 ci: ob quam etiam causam Socrates interrogabat sem-

per res p̄debat nunquam: quia se nil quicquam scire profitebatur. Illud porrò in superioribus libris explicatum est, quæ, & quot sint questionum genera, in quibus hæc ars versatur: & quæ essent, & in quo numero ea, ex quibus ipsa constaret disputatio: tum quo modo earum rerum magna copia nobis suppetere posset: postremò de ratione interrogandi, omninoque de collocatione, quæ sit interroganti obseruanda: itemq; de responsione, & ratione dissoluendorum argumentorum diximus: omninoq; exposuimus cetera omnia, quæ visa sunt ad illam differendi rationem pertinere. Post hæc autem docuimus, de fallacibus & captiosis conclusionibus, quemadmodum etiã paulo ante dictum est. Quæ cū ita sint, profecto iam dubitari non potest, quin satis commode ad exitum à nobis id perductum sit, quod institueramus. Iam verò ne quis ignoret, quid nobis in explicacione huius artis vsuenerit, illud intelligendum est, eorum omnium, quæ inueniuntur, aliqua esse, quæ iam antè ab alijs aliqua ex parte comprehensa, subtilius postea & quasi particulatim elaborata, operatandem eorum, qui illa postea accipiunt, longius progrediuntur, magnumq; incrementum capiunt: Alia autem à prima origine inuenta, nō ita multum à principio progrediuntur: sed tamen multò plus vtilitatis habent illa initia, quàm reliqua omnis, quæ ex ijs proficiscitur, accessio. Est enim (vt dici solet)

principium maximā pars totius: ideoq̄ difficilimum.
 Quantò enim vi & facultate maiore est, tantò minore
 est magnitudine: eaq̄ de causa difficilimè perspicitur:
 eo autem inuento non est difficile conferre & adycere re-
 liqua. Porrò autem illud, quod dixi, cum in alijs ferè om-
 nibus artibus, tum in arte oratoriā vsuuenisse maximè
 conspicitur. Qui enim huius artis principia inuenere,
 parum admodum progressi sunt. Qui autem nūc sunt
 in eo genere illustres & probati, acceptis ijs, quæ à multis
 tractata quasi per successionem paulatim processerant,
 in eos fines, quos nunc habet, artem protulerunt. Tisias
 quidē primus addere cœpit ijs initijs, quæ à primis inue-
 toribus profecta erāt. Hunc Thrasymachus secutus est:
 cui deinde successit Theodorus, aliq̄ permulti, qui sin-
 guli suas quasdā particulas adiecerūt: ut iā non sit mi-
 rum in tantā magnitudinem eam tandem excreuisse.
 At verò huius artis, in cuius explicatione versamur, nō
 pars quædam iam antè inuenta & elaborata erat, pars
 altera minus explanata: sed omnino nil in eo genere ad-
 huc ab alijs traditum extabat. Nam qui adhuc merce-
 de conducti natam ad contentiones differendi rationem
 docuerunt, idem ferè quod Gorgias sequuti sunt in do-
 cendo institutum. Ut enim hic ad dicendum, ita illi ad
 disputandum, orationes ediscendas discipulis tradebant
 de ijs rebus, in quas sæpius suos utriq̄ sermones induce-

bant. Unde efficiebatur, ut discipuli celeriter illi quidem,
 sed citra ullam artem, quæ ab illis tradebantur, disce-
 rent. Illi enim ita demum se rectè docere existimabant,
 si omissa arte, ipsum artis opus proponerent. Ut si quis
 se profiteatur artem traditurum, quæ ne pedes postea ul-
 lus offendat, effecturus sit, ac postea non sutoriam ille
 quidem doceat, neque unde parari possint, quæ ad eam re-
 sunt necessaria, ostendat: sed magnam calceorum om-
 nis generis multitudinem proferat. Sanè qui hoc fece-
 rit, ad usum quidem profuit, artem autem non attigit.
 Ac de arte quidem Rhetorica satis multa à veteribus
 tradita habuimus: de hac autem differendi ratione, nil
 planè habuimus, quod alijs acceptum referamus: sed nos
 longo usu singula inquirendo, multum temporis magno
 cum labore consumpsimus. Si igitur vobis ea consideran-
 tibus videatur hæc ars illis, quæ nos tradidimus, in ijs
 satis accuratè explicata, præ alijs disciplinis, quæ ex lon-
 ga successione in tantam excreuerunt amplitudinem,
 hæc profecto vestra sunt auditorumve partes, ut si qua
 prætermissa sint in tractatione huius artis, ea nobis bo-
 na cum venia condonetis: & si qua rectè inuenta, ma-
 gnas eo nomine nobis gratias habeatis.

Errata sic emenda.

A Pud Porphyrum pag. 4. linea prima pro, quibus, reponē
generibus.

In libris de demonstratione pag. 10. lin. 8. leg. quod qui ita probāt.
Et paulo post lin. 11. Illud autem sequi incommodum quod dico.
Pag. 11 lin. 13. in prima figura concludantur omnia.

Pag. 15. lin. 2. quæ in omni insunt, & per se rei conueniunt, & hoc
ipso. Pag. 16. lin. 5. pro veluti lege quinetiam. Pag. 23. lin. penult.
conueniat, & maius. Pag. 36 lin. 2. pro ijs verbis, in quibus versatur
Optice, legendum, in quibus ipsa versatur. Et lin. 4. pro, ipsius, le
ge suis. Pag. 39. lin. 17. tum ex b ipsum c.

Pag. 48. lin. 11. dele, etiam. Pag. 49 lin. 20. Atqui illud etiam. Pag.
51. lin. 1. & nullum b esse c assumatur. Pag. 54. lin. 18. percipere nō
possit. Pag. 55 lin. vlti. probasse censetur. Iis vero. Pag. 79. lin. 7. ne
cessse est. Pag. 80. l. 10. delendum est verbū illud propositio. Pag. 81.
lin. vlt. Sumptionem esse. Pag. 82. lin. 5. per affirmantem. Pag. 86.
lin. 11. & omne b esse c. Pag. 103. lin. vlt. agitata. Pag. 106. lin. 19:
esse oportet, quia. Pag. 109. lin. 5. dele, id. Pag. 118. lin. 16. pro illis ver
bis, per quam postquā eē triangulū assequuti, legendum est, quod
postquam esse assequuti sumus. Pag. 119. lin. 19. pro ijs verbis, Sunt
vero & alia. Alia vero. Et lin. 21. delendum est, quæ. Pag. 120. lin.
12. vbi est, affecta demonstratio, legendum est, affecta definitio.
Pag. 121 lin. 19. & 20. ita legendū. Mediū porro istud idē valet, q;
rei forma atque essentia, propterea quod oratio hæc, illam ipsam
declaret. Pag. 122. lin. vlt. causa igitur cur a (quod nihil est quàm
finis cuius causa illud fit) òni c insit, est b. Pag. 138. lin. 4. ut æquo:
In lib. de Reprehensionibus sophistarum. Pag. 41. lin. 5. Brysonis
autem. Pag. 45. lin. 20. interdum recte. Pag. 65. lin. 4. hæc modo le
gendum est, quod huic nil sit contrarium, illi aliquid aduersetur,
et si hoc verum dicat, nos tamen contra aliquid illi esse contrariū.

Excussum fuit hoc o-

pus Melchioris Beleago diligentia, ac
impensis in gratia literarum.

Excudebant Ioannes Barrerius & Ioannes Alua-
rus Typographi Regij.

Anno. M. D. XLIX.
Mense Septemb.

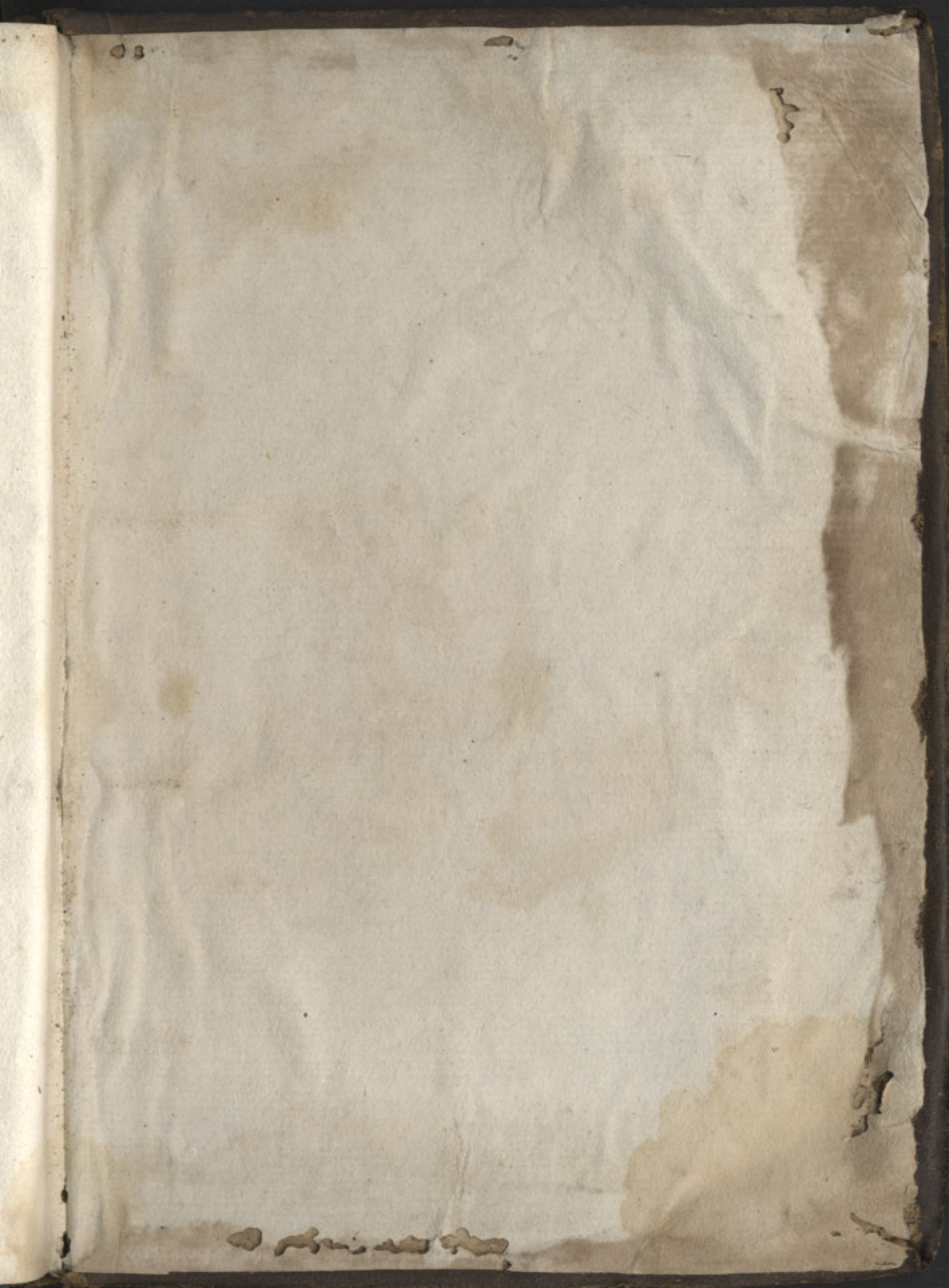

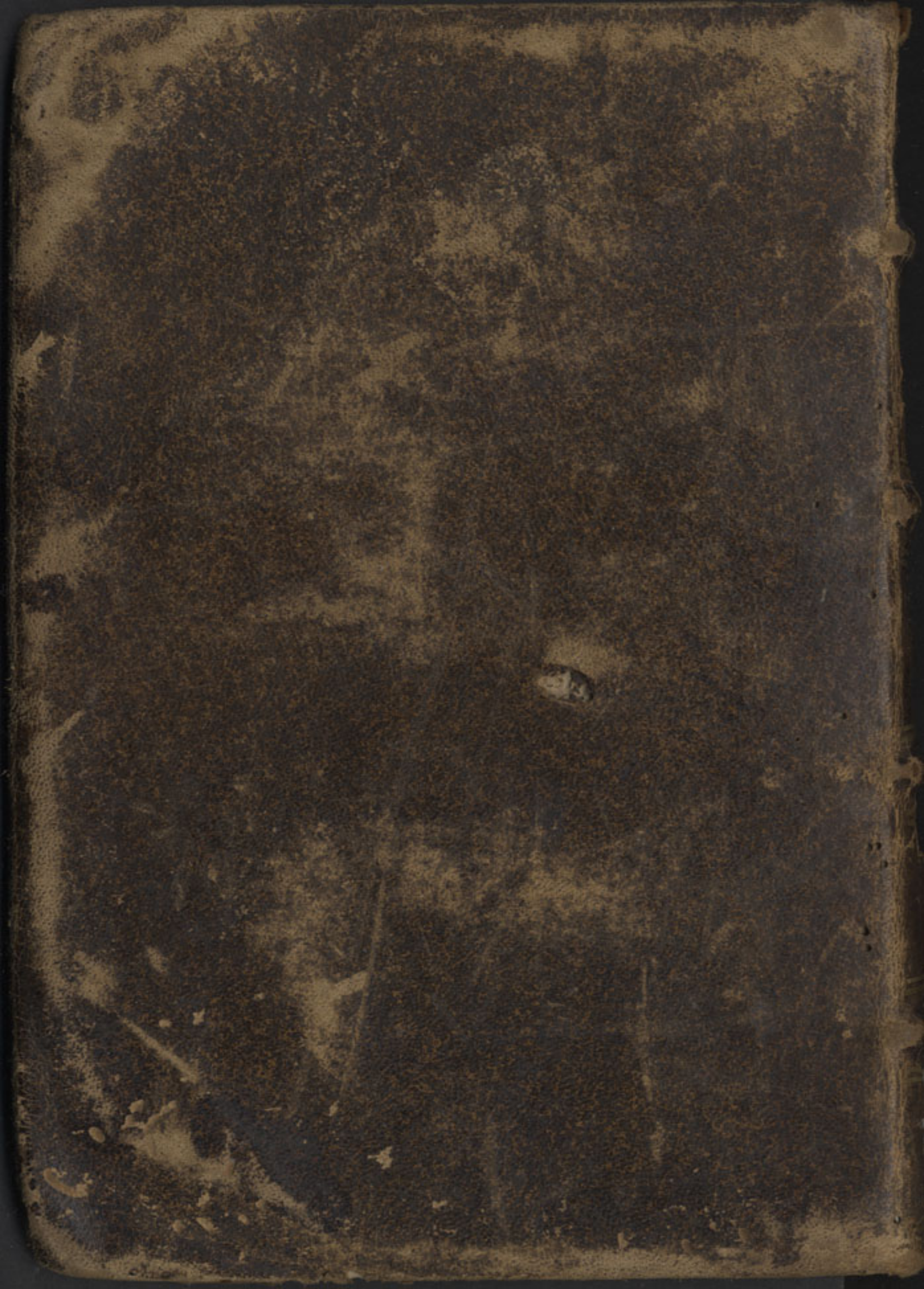
Excelsior hinc hinc

per hinc hinc hinc hinc hinc hinc
hinc hinc hinc hinc hinc hinc
hinc hinc hinc hinc hinc hinc
hinc hinc hinc hinc hinc hinc

Anno M. D. X. L. I.
M. D. X. L. I.

27

ARISTOT
TRATATUS
VARIOS

R
12
12